

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. vasario 9 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas), Ryčio Krasausko, Rasos Ragulskytės-Markovienės, Arūno Sutkevičiaus ir Vaidos Urmonaitės-Maculevičienės (pranešėja), teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo A. V. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo A. V. skundą atsakovui Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai dėl sprendimo panaikinimo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

nustatė:

I.

1. Pareiškėjas A. V. teismui pateikė skundą, kuriame prašė panaikinti 2020 m. sausio 15 d. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – ir VTEK) sprendimą Nr. KS-9 „Dėl A. V.“ (toliau – ir Sprendimas).

2. Pareiškėjas paaiškino, kad VTEK Sprendimu konstatavo, jog pareiškėjas pažeidė Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas. Sprendimas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto įpareigojimo individualų administracinį aktą pagrįsti objektyviais duomenimis ir teisės aktų nuostatomis. VTEK Sprendime nenurodė, kaip konkrečiai pasireiškė ar galėjo pasireikšti privatus pareiškėjo ir (ar) jo sutuoktinės interesas, o privatus interesas, vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) praktika, turi būti nukreiptas į konkretaus asmens naudą sukūrimą ar prielaidas tai naudai atsirasti ateityje. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno klinikos (toliau – ir Kauno klinikos) yra viešoji įstaiga, o ne privatus asmuo, todėl priimti sprendimai tenkina viešuosius interesus, yra nukreipti ne į Kauno klinikų gerovės sukūrimą, o į valstybės pareigą rūpintis visuomenės nariais ir užtikrinti geras gydymosi sąlygas. Nei pareiškėjas, nei jo sutuoktinė jokios naudos dėl priimtų sprendimų neturėjo ir negalėjo turėti, nebuvo net tikimybės ir (ar) regimybės, jog galėtų kilti kitokia, o ne visuomeninė nauda. Kadangi VTEK Sprendime nepaaiškinta, kaip konkrečiai pasireiškė ar galėjo pasireikšti privatus pareiškėjo ir (ar) jo žmonos interesas, toks Sprendimas laikytinas neaiškiu ir neišsamiu.

3. VTEK Sprendime nėra nustatytas pareiškėjo turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos pareiškėjo priimtiems sprendimams ir (ar) politinei veiklai. VTEK nevertino aplinkybės, kad sprendimai buvo priimami ne konkrečios įstaigos naudai, o visuomenės ir valstybės labui, užtikrinant tinkamą viešosios įstaigos aprūpinimą medicinine įranga, tokiu būdu įgalinant šią įstaigą teikti tinkamas paslaugas pacientams. VTEK nepasisakė, kokią galimybę paveikti priimamus sprendimus galėjo turėti pareiškėjas bei kokia teorinė nauda galėjo kilti pareiškėjui ar jo sutuoktinei. VTEK nepaaiškino, kokį privatų interesą gavo ar ateityje galėtų gauti pareiškėjas ar jo sutuoktinė, dėl to, kad Kauno klinikos iš valstybės gavo atitinkamą medicininę įrangą pacientų medicininei apžiūrai užtikrinti.

4. VTEK kiekvienu atveju pripažindama, kad valstybės tarnautojas veikė interesų konflikto situacijoje, turi aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyti, kokios faktinės aplinkybės

patvirtina asmens turėtą turtinį ar neturtinį suinteresuotumą. Tokių aplinkybių vertinimas negali būti grindžiamas prielaidomis, tikėtinomis, hipotetinėmis išvadomis. Pareiškėjas, pasirašydamas ginčo įsakymus, neturėjo jokio asmeninio suinteresuotumo. Pareiškėjas yra gydytojas, profesorius ir dėstytojas, iki tapdamas Seimo nariu aktyviai dalyvavęs pedagoginėje ir mokslinėje veikloje. Todėl darbiniais santykiais ir vykdydamas mokslinę veiklą buvo susijęs su daugybe asmenų. Vien aplinkybė, kad pareiškėjas dalyvavo priimant sprendimą dėl viešosios įstaigos, kurioje dirba jo sutuoktinė, savaime interesų konflikto nekelia.

5. Pareiškėjas nurodė, kad nėra pagrindo teigti, jog sprendimai, susiję su Kauno klinikų finansavimu pateiktam projektui, buvo priimti pareiškėjui veikiant interesų konflikto situacijoje. Jokio privataus intereso pareiškėjas neturėjo, o viešųjų ir privačių interesų konfliktas tokioje situacijoje negalimas, nes pareiškėjas veikė išimtinai viešojo intereso naudai, vykdydamas jau ankstesnės Vyriausybės suplanuotus sprendimus. Linijinio greitintuvo atnaujinimas sudarė sąlygas saugesnių ir efektyvesnių radioterapijos paslaugų teikimui, o ne tenkino privačius pareiškėjo ar jo sutuoktinės interesus. Be to, konkrečiam gydytojui nėra paskirtas konkretus medicininis įrenginys, visi skyriuje dirbantys specialistai gydytojai onkologai radioterapeutai suplanuoja ir vykdo spindulinį gydymą su tam tinkančiu linijiniu greitintuvu. Pareiškėjui, priimant sprendimą dėl linijinio greitintuvo įsigijimo, negalėjo būti ne tik viešojo ir privataus interesų konflikto, bet ir tokio konflikto regimybės. Pareiškėjo priimti sprendimai nėra tiesiogiai susiję su sutuoktinės darbo sąlygomis ar finansine jos padėtimi.

6. Atsakovas VTEK atsiliepime į pareiškėjo skundą nurodė, kad su skundu nesutinka, prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

7. Atsakovas paaiškino, kad sutuoktinio darbovietė laikytina valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens privačiu interesu ir yra besąlygiškai priskirtina prie aplinkybių, kurios gali sukelti interesų konfliktą. Nagrinėjamu atveju Kauno klinikos, kuriose pareigas eina pareiškėjo sutuoktinė, laikytina pareiškėjo privačiu interesu, dėl kurio jis, atlikdamas tarnybines pareigas, negali likti objektyvus ir nešališkas, todėl patenka į interesų konflikto situaciją ir, siekdamas išvengti net menkiausių abejonių dėl savo veiksmų nešališkumo, privalo nusišalinti nuo atitinkamų sprendimų priėmimo.

8. VTEK atlikto tyrimo metu nustatyta, kad pareiškėjas sprendė klausimus, susijusius su savo sutuoktinės darbovieta – Kauno klinikomis, t. y. savo sprendimais sudarė sąlygas Kauno klinikoms teikti projektą „Onkologinių ligų spindulinio gydymo infrastruktūros tobulinimas Kauno klinikose“ bei pasirašė įsakymus, kuriais patvirtintas iš Europos Sąjungos lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašas, į kurį buvo įtrauktas Kauno klinikų teiktas minėtasis projektas bei šiam projektui skirtas finansavimas. Pareiškėjo priimti sprendimai buvo tiesiogiai susiję ir su sritimi, kurioje pareigas vykdo jo sutuoktinė – onkologiniais susirgimais, o pagal įgyvendintą projektą įsigyta įranga naudojama ir sutuoktinei vykdant savo darbinės funkcijas.

9. Atsakovas paaiškino, kad nors pareiškėjo priimti sprendimai ir gali būti laikomi susijusiais su sveikatos priežiūros paslaugų, kuriomis (kaip klientai) galbūt naudojasi ar gali naudotis ir pareiškėjas ar jam artimi asmenys, teikimo prieinamumo didinimu visuomenei, tačiau sprendimai taip pat yra akivaizdžiai susiję ir su pareiškėjo privačių interesų deklaracijoje nurodytu konkrečiu juridiniu asmeniu, kuriame dirba jo sutuoktinė – Kauno klinikomis bei šių klinikų veiklos sritimi, kurioje pareigas eina jo sutuoktinė.

10. Įstatymo reikalavimai yra formalaus pobūdžio. Todėl vertinant, ar valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo juos vykde tinkamai, nebūtina nustatyti, ar iš atitinkamų sprendimų jis turėjo ir asmeninės naudos, ar sprendimo rezultatas galėtų būti kitoks, jeigu būtų priimtas jam nedalyvaujant. Todėl taikant Įstatymo nuostatas, įpareigojančias vengti interesų konflikto, o šiam iškilus – nusišalinti, svarbi tik ta aplinkybė, kad pareiškėjas nenusišalino sprenddamas klausimus, susijusius su savo sutuoktinės darbovieta. Tai, ar pareiškėjas (ar jo sutuoktinė) gavo (negavo) kažkokios naudos, šių nuostatų taikymui teisinės reikšmės neturi. VTEK nuomone, nėra pagrindo abejoti tuo, jog užimant pareigas valstybinėje tarnyboje sutuoktinio darbovietė suvokiama kaip privataus intereso buvimas.

II.

11. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. birželio 30 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą.

12. Teismas nustatė, kad pareiškėjas A. V. 2016 m. gruodžio 23 d. Finansų ministerijai pateikė savo pasirašytus pasiūlymus dėl projektų – „Onkologinių ligų prevencijos,

ankstyvos diagnostikos ir gydymo paslaugų infrastruktūros tobulinimas“, „Pirminės asmens sveikatos priežiūros veiklos efektyvumo didinimas“, „Sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas onkologinių ligų srityje“, „Tikslinių teritorijų gyventojų sveikos gyvensenos skatinimas“, „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“ – specialiųjų atrankos kriterijų pakeitimo, paaiškindamas, kad specialieji atrankos kriterijai keičiami, nes Vėžio kontrolės programos priemonių plano terminas baigiasi ir 2016 m. gruodžio 9 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1419 buvo patvirtintas Nacionalinės vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programos įgyvendinimo 2017–2019 metais priemonių planas. Pateiktuose pakeitimuose nurodoma, kad projektai turi atitikti Vėžio kontrolės programos priemonių plano 2017–2019 m. priemones.

13. Pareiškėjas A. V., jau eidamas sveikatos apsaugos ministro pareigas, 2017 m. birželio 2 d. priėmė įsakymą Nr. V-644 pakeisti Nacionalinę vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2014 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-814 ir 79.2 papunktį išdėstė taip: „79.2. vykdyti spindulinės terapijos paslaugų plėtrą Nacionaliniame vėžio institute ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose“. Pareiškėjas 2017 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. V-653 pakeitė Nacionalinės vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programos įgyvendinimo 2017–2019 metais priemonių planą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1419, ir 4.11 papunktį išdėstė jį taip: „4.11. Investuoti į spindulinės terapijos paslaugų plėtrai Nacionaliniame vėžio institute ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose reikalingą infrastruktūrą“. Sveikatos apsaugos ministerija 2017 m. birželio 16 d. posėdyje nutarė pritarti Kauno klinikų įtraukimui į priemonės „Onkologinių ligų prevencijos, ankstyvos diagnostikos ir gydymo paslaugų infrastruktūros tobulinimas“ remiamos veiklos – spindulinės terapijos paslaugų plėtrai reikalingos infrastruktūros sukūrimas: šioms paslaugoms teikti skirtų patalpų rekonstravimas ir (ar) remontas, medicinos ir kitos įrangos įsigijimas“ įgyvendinimo galimų pareiškėjų sąrašą.

14. Pareiškėjas 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. V-1141 patvirtino 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonės Nr. 08.1.3-CVPA-V-606 „Onkologinių ligų prevencijos, ankstyvos diagnostikos ir gydymo paslaugų infrastruktūros tobulinimas“ iš Europos Sąjungos struktūrinių lėšų siūlomą bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašą Nr. 2“. Iš patvirtinto sąrašo turinio teismas nustatė, kad jame yra du pareiškėjai: Kauno klinikos ir Nacionalinis vėžio institutas. Pareiškėjas 2017 m. gruodžio 6 d. įsakymu Nr. V-1402 skyrė Kauno klinikų projektui „Onkologinių ligų spindulinio gydymo infrastruktūros tobulinimas Kauno klinikose“, kuris finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, iki 4 600 000 Eur finansavimą.

15. Teismas nurodė, kad pareiškėjas sveikatos apsaugos ministro pareigas pradėjo eiti 2016 m. gruodžio 13 d., todėl jam, kaip valstybės politikui, taikytinos Įstatymo nuostatos ir jame įtvirtinti draudimai (Įstatymo 1 str., 2 str. 1 d., Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2 str. 9 d.).

16. VTEK Sprendimu pripažino, kad pareiškėjas, pasirašydamas 2017 m. birželio 2 d. įsakymą Nr. V-644 bei 2017 m. birželio 6 d. įsakymą Nr. V-653, kuriais nustatė, kad spindulinės terapijos plėtra vykdoma ir jo artimo asmens darbovietėje Kauno klinikose bei investuojama į spindulinės terapijos paslaugų plėtrą joje reikalingai infrastruktūrai, taip pat pasirašydamas 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. V-1141 ir 2017 m. gruodžio 6 d. įsakymą Nr. V-1402, kuriais patvirtino iš Europos Sąjungos lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašą, į kurį buvo įtrauktas Kauno klinikų teiktas projektas „Onkologinių ligų spindulinio gydymo infrastruktūros tobulinimas Kauno klinikose“, bei skyrė šiam projektui finansavimą, pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas.

17. Teismas citavo Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą, 11 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2 straipsnio 2 ir 4 dalis, rėmėsi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. birželio 3 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020.

18. Teismas nesutiko su pareiškėjo teiginiais, kad nagrinėjamu atveju jo privatus interesas, priimant sprendimus dėl finansavimo skyrimo Kauno klinikoms, nenustatytas ir VTEK tokio privataus intereso Sprendime konkrečiai neapibūdino. Teismas nurodė, kad Kauno klinikų pateikti duomenys patvirtina, jog pareiškėjo sutuoktinė R. V. užima gydytojos onkologės radioterapeutės pareigas Kauno klinikų Onkologijos ir hematologijos klinikoje nuo 2005 m. balandžio 21 d. Pareiškėjo sutuoktinė dirba Kauno klinikose, kurioms sudarė sąlygas skirti

finansavimą ir skyrė finansavimą pats pareiškėjas, pasirašydamas 2017 m. birželio 2 d. įsakymą Nr. V-644, 2017 m. birželio 6 d. įsakymą Nr. V-653, 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. V-1141 ir 2017 m. gruodžio 6 d. įsakymą Nr. V-1402. Teismas nurodė, kad pareiškėjas priėmė sprendimus, tiesiogiai susijusius su savo sutuoktinės darbovieta. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas skunde pats nurodė, jog jo sutuoktinė realiai naudojasi linijiniu greitintuvu, kuriam įrengti skirtas finansavimas pareiškėjo pasirašytais sprendimais.

19. VTEK Sprendime pareiškėjo privatų interesą ir interesų konfliktą galinčia sukelti aplinkybe įvardijo pareiškėjo sutuoktinės darbovietę ir jos einamas pareigas. Teismas su tokiu vertinimu sutiko, nes, vadovaujantis Įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, sutuoktinio vardas, pavardė, jo einamos pareigos, darbovietė yra viena iš privačių interesų deklaracijoje privalomų nurodyti duomenų rūšių. Taigi, teismas padarė išvadą, kad pagal Įstatymo nuostatas tokie duomenys apie sutuoktinės darbovietę ir einamas pareigas laikytini privačiu privalomu deklaruoti pareiškėjo interesu, dėl kurio gali kilti interesų konfliktas ateityje, priimant su šiais deklaruotais duomenimis susijusius sprendimus.

20. Teismas nurodė, kad aplinkybė, jog pareiškėjo sutuoktinė dirba Kauno klinikose ir vykdo pareigas naudojant įrangą, dėl kurios pareiškėjas pasirašė sprendimus teikti finansavimą, sudarė pagrindą interesų konfliktui kilti, ir pareiškėjas, priimdamas sprendimus, tiesiogiai susijusius su pareiškėjo sutuoktinės darbine veikla Kauno klinikose, pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas. Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas neginčija nustatytų faktinių aplinkybių, jog jis dalyvavo nagrinėjant, svarstant ir sprendžiant jo sutuoktinės darbovietės veiklos klausimus ir skiriant jos darbovietai finansavimą atitinkamai sveikatos priežiūros įrangai. Nustačius, kad pareiškėjo sutuoktinės darbovietė laikytina jo privačiu interesu, sprendimų, susijusių su tokiu privačiu interesu priėmimas, lėmė interesų konflikto situaciją.

21. Teismas įvertino, kad pareiškėjas priimtais įsakymais sudarė sąlygas vykdyti spindulinės terapijos paslaugų plėtrą Kauno klinikose, kuriose dirba jo žmona, taip pat savo pasirašytais sprendimais skyrė finansavimą Kauno klinikų projektui dėl spindulinės terapijos įrangos tobulinimo sutuoktinės darbovietėje. Kaip nurodė teismas, tokios aplinkybės lemia, kad pareiškėjas, vykdydamas savo pareigas, pasirašė sprendimus, tiesiogiai susijusius su pareiškėjos darbovieta ir jos darbinių pareigų vykdymu, todėl, pasirašydamas šiuos sprendimus sukėlė privataus ir viešojo intereso konfliktą. Teismas papildomai pažymėjo, kad ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje tokia situacija, kai asmuo dalyvauja rengiant, svarstant, priimant konkrečius su jo sutuoktinės darbovieta susijusius sprendimus ir nuo tokių sprendimų nenusišalina, laikoma, jog yra pažeidžiami Įstatymo 3 straipsnio 2 dalies reikalavimai bei Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-518/2013).

22. Teismas, vertindamas pareiškėjo argumentus dėl veikimo (ginčo sprendimų priėmimo) išimtinai viešaisiais interesais ir visuomenės naudai, pažymėjo, kad aplinkybė, jog pareiškėjas priėmė sprendimus, susijusius su radioterapijos paslaugų teikimu pacientams, taigi iš esmės naudingus visuomenei, nepanaikina pareigos priimant tokius sprendimus vengti interesų konflikto. Sprendimų priėmimas, net ir veikiant viešųjų interesų naudai, nereiškia, jog tokių sprendimų priėmimo metu negali egzistuoti privatus sprendimą priimančio ir jį pasirašančio asmens interesas. Teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas dalyvavo priimant sprendimus dėl savo sutuoktinės darbovietės, tokiu būdu sukeldamas interesų konfliktą ir taip pažeidė Įstatymo 11 straipsnio 1 dalį.

23. Teismas nurodė, kad pareiškėjas, priimdamas sprendimus dėl savo sutuoktinės darbovietės finansavimo minėtam projektui įgyvendinti, nesiėmė Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos pareigos informuoti savo vadovą, nusišalinti priimant tokio pobūdžio sprendimus. Pareiškėjas nesiėmė nurodytų veiksmų, siekiant išvengti interesų konflikto situacijos, dėl to laikomas pažeidusiu Įstatymo 11 straipsnio 2 dalį. Kadangi pareiškėjas nesiėmė Įstatyme įtvirtintų priemonių vengti interesų konflikto situacijos ir elgtis taip, jog nekiltų abejonių dėl tokio konflikto egzistavimo, teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas laikomas pažeidusiu Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas.

24. Teismas atmetė kaip nepagrįstus pareiškėjo teiginius, kad nei pareiškėjas, nei jo sutuoktinė jokios naudos dėl priimtų sprendimų neturėjo, todėl privačių interesų konflikto negalėjo kilti. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pabrėžiama, jog Įstatymo tikslai yra prevenciniai, o konstatuoti, jog asmuo pažeidė šį įstatymą, pakanka identifikuoti formaliuosius viešųjų ir privačių interesų konflikto požymius bei įrodyti, jog asmuo nesiėmė įstatyme numatytų priemonių viešųjų ir privačių interesų konfliktui savo veikloje išvengti.

Aplinkybė, kad atsakovas nenustatė tokio viešo ir privataus interesų konflikto padarinių ar konkrečios naudos, kurią pareiškėjas galėjo gauti, priimdamas sprendimus, susijusius su sutuoktinės darbovieta, nekeičia ginčijamo sprendimo teisėtumo, nes draudimas priimti tokius sprendimus ir įpareigojimas vengti interesų konflikto yra besąlyginis, tokios Įstatymo nuostatos yra formalios. Pažeidimui nustatyti užtenka konstatuoti, jog pareiškėjas priėmė sprendimus, kurie sukėlė ar galėjo sukelti interesų konfliktą, tačiau nebūtina nustatyti tokių sprendimų priėmimo padarinių ar paskatų.

25. Teismas taip pat atmetė kaip nepagrįstus pareiškėjo teiginius, kad ginčo sprendimai priimti vykdant ankstesnės Vyriausybės sprendimų tęstinumą, priimti tarpiniai ir galutiniai sprendimai derinti su kitomis institucijomis, svarstomi darbo grupėse, todėl viešųjų ir privačių interesų konfliktas nėra galimas. Teismas nurodė, kad tokie argumentai nesudaro pagrindo pripažinti neteisėtu ir nepagrįstu atsakovo sprendimą, nes pagal Įstatymo nuostatas (Įstatymo 11 str. 1 d.), pakankama sąlyga pažeidimui konstatuoti yra aplinkybė, jog pareiškėjas priėmė sprendimą, sukeltiantį interesų konfliktą. Kadangi nagrinėjamu atveju nustatyta, jog pareiškėjas priėmė (pasirašė) 2017 m. birželio 2 d. įsakymą Nr. V-644, 2017 m. birželio 6 d. įsakymą Nr. V-653, 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. V-1141, 2017 m. gruodžio 6 d. įsakymą Nr. V-1402, kurie sudarė sąlygas dalyvauti atrankoje dėl projekto finansavimo pareiškėjo sutuoktinės darbovietai ir galiausiai, skyrė jai finansavimą, nuo tokių sprendimų nenusišalino, tai yra pakankama sąlyga konstatuoti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto, Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatų pažeidimą.

26. Teismas taip pat atmetė pareiškėjo teiginius, kad Sprendimas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų. Atsakovas, priimdamas Sprendimą, atskleidė pareiškėjo atveju kilusio privataus ir viešojo intereso turinį, tinkamai argumentavo savo priimtą sprendimą, šiame sprendime detalai įvertintos faktinės aplinkybės, atskleistas Įstatymo nuostatų turinys bei jų taikymas pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, sprendimas yra pasirašytas, taigi, kaip nurodė teismas, atitinka jo formai bei turiniui keliamus reikalavimus.

27. Apibendrinamas tai, kas išdėstyta, teismas padarė išvadą, kad pareiškėjo ginčijamas Sprendimas priimtas tinkamai įvertinus faktines bylos aplinkybes bei taikytinas teisės aktų nuostatas, todėl jo naikinti nei pareiškėjo nurodomais, nei kitais motyvais teismas neturėjo pagrindo.

III.

28. Pareiškėjas pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą.

29. Pareiškėjas pažymi, jog pirmosios instancijos teismas nepasisakė dėl pareiškėjo pateiktų Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimų, kuriuose pabrėžiama, jog interesų konfliktas negali būti grindžiamas spėliojimais, prielaidomis ar hipotetinėmis išvadomis, o turtinis ar neturtinis asmens suinteresuotumas konkrečiu klausimu turi būti pakankamai akivaizdus ir pagrįstas, nukreiptas į konkretaus asmens naudos sukūrimą ar prielaidas tai naudai atsirasti ateityje (žr., pvz., LVAT 2017 m. balandžio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1161-858/2017; LVAT 2013 m. spalio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-1601/2013; 2012 m. sausio 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-30/2012 ir kt.). Teismas, kaip ir VTEK, sprendime nenurodė, kaip konkrečiai pasireiškė ar galėjo pasireikšti privatus pareiškėjo ir / ar jo sutuoktinės interesas. Net ir pripažįstant, kad pareiškėjas įsakymais priėmė sprendimus išimtinai viešaisiais interesais ir visuomenės naudai, teismas nepagrįstai konstatavo, kad „sprendimų priėmimas net ir veikiant viešųjų interesų naudai, nereiškia, jog tokių sprendimų priėmimo metu negali egzistuoti privatus sprendimą priimančio ir jį pasirašančio asmens interesas.“

30. Pareiškėjas atkreipia dėmesį į tai, kad sprendime minima LVAT 2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020, akcentuojant LVAT praktiką dėl valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų elgesio taisyklių, tačiau teismas nesivadovavo esminiais minimo LVAT sprendimo išaiškinimais – t. y. nesiaiškino, kokį asmeninį turtinį ar neturtinį interesą turėjo ar galėjo turėti pareiškėjas ar jo sutuoktinė, dirbanti Kauno klinikoje. Šioje byloje nagrinėtas ginčas, kurio faktinės aplinkybės itin panašios į pareiškėjo ginčą su VTEK nustatytas faktines aplinkybes. LVAT, priešingai nei Vilniaus apygardos administracinis teismas, vertino ne tik tai, kad asmuo (ligoninės direktorius) pasirašė sutartį dėl vaistų įsigijimo su bendrove, kurioje dirbo jo sutuoktinė (vadovaujantis Vilniaus apygardos

administracinio teismo išaiškinimu, šioje administracinėje byloje sutuoktinio darbovietė savaime yra laikytina privačiu interesu), bet ir aiškinosi, ar faktinės aplinkybės leidžia teigti, kad susiklosčiusioje situacijoje egzistavo koks nors turtinis ar neturtinis asmens ar jo sutuoktinės interesas, ar galėjo susidaryti interesų konflikto regimybė.

31. Pareiškėjas pažymi, kad byloje yra nustatyta, kad dar 2014 m. liepos 16 d. buvo patvirtintas ilgalaikis planas (Nacionalinės vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programa), kuriame nurodyta, kaip turi būti atnaujinami linijiniai greitintuvai, plėtojamos spindulinio gydymo galimybės. Optimizuoti spindulinės terapijos paslaugų teikimą buvo ir yra viena iš Nacionalinės vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programoje numatytų veiklos krypčių. Darbo grupė, kuriai buvo pavesta parengti onkologinių radioterapijos paslaugų teikimo optimizavimo ir įrangos atnaujinimo plano projektą, vertino tuo metu asmens sveikatos priežiūros įstaigų turimų linijinių greitintuvų būklę ir pagal linijinių greitintuvų atnaujinimo principus (atsižvelgiant į optimalų išdėstymą šalies teritorijoje, teikiamų paslaugų lygį, apimtis ir rūšį) sudarė linijinių greitintuvų atnaujinimo prioritetinę eilę. Pareiškėjui einant sveikatos apsaugos ministro pareigas buvo patvirtintas Onkologijos radioterapijos paslaugų teikimo optimizavimo ir linijinių greitintuvų atnaujinimo 2017–2021 metų veiksmų planas, kuriame įtvirtinta pagal darbo grupės atliktą analizę sudaryta asmens sveikatos priežiūros įstaigų turimų linijinių greitintuvų atnaujinimo prioritetinė eilė ir nustatytas preliminarus linijinių greitintuvų atnaujinimo poreikis 2017–2021 metais bei numatyti galimi finansavimo šaltiniai.

32. 2017 m. birželio 8 d. vyko Priežiūros komiteto posėdis, kurio metu bendru sutarimu buvo nuspręsta finansuoti linijinių greitintuvų įsigijimą tiek Nacionaliniame vėžio institute, tiek Kauno klinikose. Toliau, įgyvendinant sprendimus, vyko atitinkami procesai ir galiausiai pareiškėjas pasirašė įsakymus, taip, anot VTEK ir Vilniaus apygardos administracinio teismo, pažeisdamas Įstatymo nuostatas. Pareiškėjo sutuoktinė R. V. nuo 2005 m. eina gydytojos onkologės radioterapeutės pareigas Kauno klinikų Onkologijos ir hematologijos klinikoje. R. V. linijiniu greitintuvu gali naudotis kaip ir bet kuris kitas Kauno klinikų gydytojas onkologas radioterapeutas.

33. Pareiškėjas paaiškina, kad tam, jog tam tikrą faktinę aplinkybę pagal Įstatymą būtų galima laikyti valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens privačiu interesu, būtinos dvi sąlygos: valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens (ar jam artimo asmens) asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas bei dėl šio suinteresuotumo esanti galimybė daryti įtaką valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens sprendimus atliekant tarnybines pareigas. Asmeninis suinteresuotumas teismų praktikoje aiškinamas kaip valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens (ar jam artimo asmens) moralinė skola, moralinis įsipareigojimas, turtinė ar neturtinė nauda arba panašaus pobūdžio interesas (žr., pvz., LVAT 2013 m. lapkričio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-2044/2013 ir kt.). Pripažįstant, kad privatus interesas gali būti ir nematerialus, bet kuriuo atveju toks interesas nukreiptas į konkretaus asmens naudą sukūrimą ar prielaidas tai naudai atsirasti ateityje. Anot VTEK paaiškinimų, nagrinėjant kitą administracinę bylą (žr., pvz., LVAT 2017 m. balandžio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1161-858/2017), privatūs interesai gali pasireikšti potencialia finansine nauda (pvz., siekiu išlaikyti darbo vietą institute ir pan.), savirealizacijos galimybėmis (pvz., siekiu įgyti mokslinio darbo stažą ir pan.) bei moraliniu įsipareigojimu darbdaviui. VTEK sprendimai, pagrįsti vien hipotetiniais pasvarstymais, esą interesų konfliktas galėjo būti, yra naikinami (žr., pvz., Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 12 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-440-764/2018).

34. Pareiškėjas nurodo, kad vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimais, vien Privačių interesų deklaracijoje nurodomas duomuo (pareiškėjo atveju – sutuoktinės darbovietė) savaime negali reikšti privataus intereso konflikto. Būtina nustatyti, kad pareiškėjas ar jo sutuoktinė, pareiškėjui pasirašius įsakymus, o Kauno klinikoms apsirūpinus įranga, reikalinga onkologinių ligų gydymui, turėjo kokį nors turtinį ar neturtinį interesą (potencialią finansinę naudą, moralinį įsipareigojimą ir pan.). Tuo tarpu teismas sprendimą grindė prielaidomis ir samprotavimais, kad sprendimų priėmimas, net ir veikiant viešųjų interesų naudai, „nereiškia, jog tokių sprendimų priėmimo metu negali egzistuoti sprendimą priimančio ir jį pasirašančio asmens interesas“. Taigi, tokiu būdu Sprendime užsimenama, kad kažkoks privatus, hipotetinis pareiškėjo interesas galėjo būti, tačiau koks – neatskleidžiama.

35. LVAT 2020 m. birželio 3 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020 išsamiai aiškinosi kiekvieno konkretaus sandorio, kuriuos sudarė asmuo,

pripažintas pažeidęs Įstatymo nuostatas (t. y. sukėlęs viešo ir privataus interesų konfliktą) – liginės direktorius – aplinkybės. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas konstatavo, kad net ir tokiu atveju, kai liginės direktorius pasirašė viešojo pirkimo sutartis su bendrove, kurioje dirba sutuoktinė, savaime nenustatyti nuostatai pažeidimas.

36. Pareiškėjas apibendrino, kad pirmosios instancijos teismas nesivadovavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, įpareigojančia aiškintis, ar iš tiesų asmuo, pripažintas pažeidęs Įstatymo nuostatas, turėjo asmeninį turtinį ar neturtinį suinteresuotumą (ar tokį suinteresuotumą turėjo jam artimas asmuo). Teismas nevertino pareiškėjo paaiškinimų, kad šiuo konkrečiu atveju viešųjų ir privačių interesų konfliktas net nebuvo galimas, kadangi visi veiksmai buvo atlikti išimtinai viešojo intereso labui, visuomenės naudai, vykdamas ankstesnės Vyriausybės sprendimų tęstinumą, o priimami tarpiniai ir galutiniai sprendimai buvo derinami su įvairiomis institucijomis bei svarstomi įvairiose darbo grupėse. Atnaujinus vieną iš Kauno klinikų linijinių greitintuvų, buvo sudarytos sąlygos pacientams, sergantiems onkologinėmis ligomis, gauti kokybišką gydymą, tokiu būdu buvo pagerinta jų gyvenimo kokybė.

37. Pareiškėjas pažymi, kad VTEK interneto svetainėje pateikiamuose paaiškinimuose ir rekomendacijose dėl galimų viešų ir privačių interesų konfliktų pateikiami konkretūs, aiškūs ir tikėtini pavyzdžiai. Taip nurodoma, kad interesų konfliktą sukeltų situacija, kuomet valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo, atlikdamas pareigas, dalyvautų sprendžiant ir savo sutuoktinio (-ės) žemės sklypo paskirties keitimo klausimą. Toks asmuo veiktų interesų konflikto situacijoje, kadangi eidamas savo tarnybinės pareigas turėtų spręsti ne tik jam pačiam, bet ir jo artimajam asmeniškai svarbų (rūpimą) klausimą. Pareiškėjo atveju sunku įsivaizduoti, kokį privatų interesą turėjo ar galėjo turėti pareiškėjas ar jo sutuoktinė, gydanti pacientus viešojoje įstaigoje jau penkiolika metų.

38. Pareiškėjas nurodo, kad pirmosios instancijos teismas nenagrinėjo pareiškėjo skunde išdėstytų argumentų, paneigiančių VTEK Sprendime nurodytas prielaidas, jog pareiškėjo „dalyvavimas priimant sprendimus, susijusius su jam artimu asmeniu, galėjo sukelti abejonių jo šališkumu“. Skunde pareiškėjas vadovavosi teismų praktika, kurioje išaiškinta, kad interesų konfliktą kelia asmens, dirbančio valstybės tarnyboje, galimas šališkumas priimant sprendimus, jo galimas teigiamas ar neigiamas nusistatymas. VTEK Sprendime nėra paaiškinta, kuo pasireiškė interesų konfliktas ar jo regimybė, kaip galėjo pasireikšti pareiškėjo priimamų sprendimų šališkumas. Subjektyviaja prasme, vertinant nešališkumą, turėtų būti atsižvelgiama į konkretaus asmens nusistatymą ir elgesį, ar jis konkrečioje situacijoje, susijusioje su sprendimo priėmimu, yra asmeniškai iš anksto nusistatęs ar tendencingas. Poveikio priimamiems sprendimams reikšmę lemia aplinkybė, kiek privatūs interesai yra nutolę nuo valstybės tarnyboje dirbančio asmens priimamų sprendimų sukeliamų pasekmių, kurios vertintinos tiek artimų asmenų interesų, tiek viešosios nuomonės aspektu. Pareiškėjo atveju buvo veikiama išimtinai tik visuomenės interesų naudai ir visi atlikti tarpiniai veiksmai iki įsakymų priėmimo buvo vieši ir derinami su kompetentingomis institucijomis, todėl jokio interesų konflikto nebuvo ir negalėjo būti.

39. Atsakovas VTEK pateikė atsiliepimą į apeliacinį skundą, kuriame prašo apeliacinį skundą atmesti.

40. Atsakovas teigia, kad motyvai, kuriais vadovaudamasi VTEK priėmė Sprendimą, yra išsamiai išdėstyti Sprendime, taip pat atsiliepime į pareiškėjo skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Apeliaciniame skunde teikiami iš esmės tapatūs argumentai, kurie buvo išdėstyti pirmos instancijos teismui teiktame pareiškėjo skunde. VTEK sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu ir jame pateiktais motyvais.

41. Privačių interesų deklaravimo tikslas – atskleisti Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus duomenis, kurie laikytini valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens privačiu interesu. Vadovaujantis imperatyviomis Įstatymo nuostatomis (4 straipsnio 1 dalimi, nustatančia, kad valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo privalo deklaruoti privačius interesus šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pateikdamas privačių interesų deklaraciją, 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nustatančiu pareigą deklaracijoje nurodyti savo sutuoktinio darbovietes ir pareigas), privačių interesų deklaracijoje deklaruotini duomenys yra laikytini privačiais interesais (nagrinėjama atveju – pareiškėjo sutuoktinės darbovietė). Iš to seka, kad asmeniui, rengiant, svarstant ar priimant sprendimus, susijusius su deklaracijoje nurodytais fiziniiais ar juridiniais asmenimis, gali kilti interesų konfliktas, nes, priešingu atveju, vien tik privačių interesų deklaravimas, be prievolės nusišalinti, būtų betikslis. Atsakovo vertinimu, pareiškėjo

privatus interesas yra aiškus, konkretus, atskleistas VTEK sprendime ir skundžiamame pirmosios instancijos teismo sprendime nustatytais faktinėmis aplinkybėmis.

42. Atsakovas nurodo, kad, taikant Įstatymo nuostatas, įpareigojančias vengti interesų konflikto, o šiam iškilus – nusišalinti, svarbi tik ta aplinkybė, kad pareiškėjas nenusišalino spręsdamas klausimus, susijusius su savo sutuoktinės darbovieta, o tai, ar pareiškėjas (ar jo sutuoktinė) gavo / negavo kažkokios naudos, šių nuostatų taikymui teisinės reikšmės neturi. VTEK nuomone, nėra pagrindo abejoti tuo, jog užimant pareigas valstybinėje tarnyboje, sutuoktinio darbovietė suvokiama kaip privataus intereso buvimas. Tokios pat pozicijos laikosi ir Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. birželio 30 d. sprendime, konstatuodamas, kad pagal Įstatymo nuostatas duomenys apie sutuoktinės darbovietę ir einamas pareigas laikytini privačiu privalomu deklaruoti pareiškėjo interesu, dėl kurio gali kilti interesų konfliktas ateityje, priimant su šiais deklaruotais duomenimis susijusius sprendimus. Nagrinėjamu atveju faktinės bylos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjui, einant tarnybines pareigas, susiklostė situacija, kuomet jis turėjo priimti su privačiu interesu, šiuo atveju su sutuoktinės darbovieta, susijusius sprendimus.

43. Pareiškėjo priimti sprendimai buvo tiesiogiai susiję su ta sritimi, kurioje pareigas vykdo jo sutuoktinė – onkologiniais susirgimais, o pagal įgyvendintą projektą įsigyta įranga naudojama ir sutuoktinei vykdant savo darbinės funkcijas. Atsižvelgiant į tai, pasireiškė pareiškėjo privatus interesas.

44. Atsakovas paaiškina, kad VTEK, priimdama Sprendimą, vadovavosi aktualia Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojama praktika. LVAT, nagrinėdamas šio pobūdžio bylas, nuosekliai laikosi pozicijos, kad Įstatymo tikslai yra prevenciniai, o konstatuoti, jog asmuo pažeidė šį Įstatymą, pakanka identifikuoti formaliuosius viešųjų ir privačių interesų konflikto požymius bei įrodyti, jog asmuo nesiėmė Įstatyme numatytų priemonių viešųjų ir privačių interesų konfliktui savo veikloje išvengti (žr., pvz., LVAT 2015 m. vasario 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-85-261/2015; 2019 m. gruodžio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-3901-629/2019). Asmuo privalo elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog egzistuoja privatus interesas. Konfliktą kelia asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, galimas šališkumas priimant sprendimus, jo teigiamas ar neigiamas nusistatymas. Todėl valstybės tarnautojas, priimdamas sprendimus, privalo vengti net šališkumo regimybės. Toks teisės aiškinimas grindžiamas Įstatymo 1 straipsnyje įtvirtinta šio Įstatymo paskirtimi, kuria siekiama įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą (žr., pvz., LVAT 2011 m. lapkričio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-3154/2011; 2012 m. rugsėjo 6 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2728/2012 ir kt.).

45. Nors pareiškėjo priimti sprendimai ir gali būti laikomi susijusiais su sveikatos priežiūros paslaugų, kuriomis galbūt naudojasi ar gali naudotis ir pareiškėjas ar jam artimi asmenys, teikimo prieinamumo didinimu visuomenei, tačiau, jie (sprendimai) taip pat yra akivaizdžiai susiję ir su pareiškėjo privačių interesų deklaracijoje nurodytu konkrečiu juridiniu asmeniu, kuriame dirba jo sutuoktinė – Kauno klinikomis bei klinikų veiklos sritimi, kurioje pareigas eina jo sutuoktinė. LVAT yra vertinęs situaciją, kada atsiranda tam tikrų valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareigų priešprieša: viena vertus, toks asmuo turi pareigą atlikti savo tiesiogines tarnybines funkcijas, kita vertus, privalo vengti interesų konflikto. Kaip turi būti sprendžiama ši valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareigų priešprieša, yra nustatyta Įstatyme. Pagal šio Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalis, minėtoji pareigų priešprieša sprendžiama suteikiant viršenybę pareigai vengti interesų konflikto (žr., pvz., LVAT 2010 m. lapkričio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1422/2010). Todėl, jeigu valstybinėje tarnyboje dirbančiam asmeniui, viena vertus, tenka tiesiogiai įgyvendinti tarnybines pareigas, tačiau jų įgyvendinimas gali sukelti interesų konfliktą – jis pirmiausiai privalo vengti interesų konflikto. Taigi, nagrinėjamoje situacijoje, nors, kaip teigia pareiškėjas, jo veiksmai buvo atlikti išimtinai viešojo intereso labui, visuomenės naudai, pareiškėjas visų pirma turėjo vadovautis besąlyginį įpareigojimą vengti interesų konflikto įtvirtinančiomis Įstatymo nuostatomis.

46. Atsakovas apibendrina, kad Įstatymo reikalavimai yra formalaus pobūdžio, todėl vertinant, ar valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo juos vykdė tinkamai, nebūtina nustatyti, ar iš atitinkamų sprendimų jis turėjo ir asmeninės naudos, ar sprendimo rezultatas galėtų būti kitoks, jeigu būtų priimtas jam nedalyvaujant (žr., pvz., LVAT 2007 m. lapkričio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴-844/2007). Taigi, taikant Įstatymo nuostatas, įpareigojančias vengti interesų konflikto, o šiam iškilus – nusišalinti, svarbi tik ta aplinkybė, kad pareiškėjas nenusišalino spręsdamas klausimus, susijusius su savo sutuoktinės darbovieta, o tai, ar pareiškėjas (ar jo sutuoktinė) gavo / negavo naudos, šių nuostatų taikymui teisinės reikšmės

neturi. VTEK nuomone, nėra pagrindo abejoti tuo, jog užimant pareigas valstybinėje tarnyboje sutuoktinio darbovietė suvokiama kaip privataus intereso buvimas.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV.

47. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. sausio 15 d. sprendimo Nr. KS-9 teisėtumo ir pagrįstumo. Ginčijamu sprendimu atsakovas pripažino, kad sveikatos apsaugos ministras A. V., pasirašydamas 2017 m. birželio 2 d. įsakymą Nr. V-644 bei 2017 m. birželio 6 d. įsakymą Nr. V-653, kuriais nustatė, jog spindulinės terapijos plėtra vykdoma ir jo artimo asmens darbovietėje VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikose bei investuojama į spindulinės terapijos paslaugų plėtrą joje reikalingai infrastruktūrai, taip pat pasirašydamas 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. V-1141 ir 2017 m. gruodžio 6 d. įsakymą Nr. V-1402, kuriais patvirtino iš Europos Sąjungos lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašą, į kurį buvo įtrauktas VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų teiktas projektas „Onkologinių ligų spindulinio gydymo infrastruktūros tobulinimas Kauno klinikose“, bei skyrė šiam projektui finansavimą, pažeidė Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas.

48. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą atmetė, sprendime konstatavęs, kad pareiškėjas, priimdamas sprendimus dėl savo sutuoktinės darbovietės finansavimo minėtam projektui įgyvendinti, nesiėmė Įstatyme įtvirtintų priemonių vengti interesų konflikto situacijos ir elgtis taip, jog nekiltų abejonių dėl tokio konflikto egzistavimo, ir pripažino jį pažeidusiu Įstatymo 11 straipsnio 1 bei 2 dalis ir 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą.

49. Nesutikdamas su pirmosios instancijos teismo sprendimu pareiškėjas padavė apeliacinį skundą, kuriame teigia, kad teismas nesiaiškino ir nenurodė, kaip konkrečiai pasireiškė ar galėjo pasireikšti privatus pareiškėjo ir/ar jo sutuoktinės interesas, nesivadovavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika. Pareiškėjas tvirtina neturėjęs jokio turtinio ar neturtinio privataus intereso.

50. Nagrinėjamoje byloje išplėstinė teisėjų kolegija, neperžengdama apeliacinio skundo ribų tikrina pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą (ABTĮ 140 str. 1 d.), be kita ko, siekdama nustatyti, ar pareiškėjo nurodoma aplinkybė, jog jis (jo sutuoktinė) neturėjo turtinio ar neturtinio intereso, yra reikšminga konstatuojant Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalių pažeidimus. Šiuo aspektu pirmiausiai būtina įvertinti byloje taikytiną teisinį reguliavimą.

Esamas teisinis reguliavimas

51. Byloje nagrinėjamo ginčo teisinius klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas. Įstatymu siekiama suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti bei plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje (Įstatymo 1 str.).

52. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pabrėžiama, jog Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo tikslai yra prevenciniai, o konstatuoti, jog asmuo pažeidė šį įstatymą, pakanka identifikuoti formaliuosius viešųjų ir privačių interesų konflikto požymius bei įrodyti, jog asmuo nesiėmė įstatyme numatytų priemonių viešųjų ir privačių interesų konfliktui savo veikloje išvengti (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. vasario 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-85/2015; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. birželio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-563-822/2021).

53. Byloje ginčijamu VTEK sprendimu konstatuota, jog A. V. savo veiksmais pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas.

54. Įstatymo 3 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. įstatymo Nr. XI-2063 redakcija) 1 dalies 2 punkte įtvirtinta:

„3 straipsnis. Asmenų, pretenduojančių dirbti, dirbančių ir dirbusių valstybinėje tarnyboje, prievolės

1. Viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo:

<...>

2) teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra;“

<...>

55. Vėlesnės, nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Įstatymo 3 straipsnio redakcijos (2019 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. XIII-2274 redakcija) konstrukcija yra iš esmės analogiška, su nedideliais pakeitimais:

„3 straipsnis. Deklaruojančių asmenų pareigos

1. Viešųjų interesų viršenybei užtikrinti deklaraujantys asmenys privalo:

<...>

2) teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, kad toks konfliktas yra;“

<...>

56. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą, konstatavo, kad šioje normoje nustatytas bendrojo pobūdžio įpareigojimas asmenims, dirbantiems valstybinėje tarnyboje, teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra (žr. LVAT 2013 m. sausio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-72/2013, aiškinant to paties turinio Įstatymo 3 straipsnio 2 punktą (2008 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. X-1667 redakcija)).

57. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamos praktikos matyti, jog Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto, kaip blanketinės normos, pažeidimas sietinas su kitomis teisės normomis, patvirtinančiomis ar paneigiančiomis veikos priešingumą teisei (taip pat žr., pvz., LVAT 2013 m. spalio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1566/2013). Įstatymo 3 straipsnis įtvirtina asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, prievolę nešališkai atlikti savo tarnybines pareigas. Asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, nešališkumą turėtų užtikrinti konkrečių taisyklių, įtvirtintų Įstatymo 11 straipsnyje (pareiga nusišalinti) laikymasis (LVAT 2018 m. balandžio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-554-602/2018). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytos prievolės nesilaikymas aiškinamas kaip lemiantis kitų Įstatymo nuostatų (kitų teisės aktų) pažeidimą (žr. LVAT 2020 m. vasario 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-376-629/2020).

58. Nagrinėjamos bylos kontekste aktualios Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos. Įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje (2000 m. vasario 17 d. įstatymo Nr. VIII-1562 redakcija) nustatyta, kad asmeniui, dirbančiam valstybinėje tarnyboje, draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip paveikti sprendimus, kurie sukelia interesų konfliktą. Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje (2015 m. gruodžio 15 d. įstatymo Nr. XII-2180 redakcija) nustatyta, kad prieš pradėdant tokio sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūrą arba pačios procedūros metu asmuo, dirbantis valstybinėje tarnyboje, privalo informuoti savo institucijos vadovą ar institucijos vadovo įgaliotą atstovą arba kolegialią valstybės ar savivaldybės instituciją, kurios nariu jis yra, ir asmenis, kurie kartu dalyvauja rengiant, svarstant ar priimant sprendimą, apie esamą interesų konfliktą, pareikšti apie nusišalinimą ir jokia forma nedalyvauti toliau rengiant, svarstant ar priimant sprendimą.

59. Kaip matyti iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, tam tikrais atvejais vien Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų bendro pobūdžio pareigų nesilaikymas sudaro pakankamą pagrindą konstatuoti Įstatymo pažeidimą. Pavyzdžiui, LVAT 2021 m. vasario 17 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-747-415/2021, LVAT 2021 m. vasario 10 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eA-1849-261/2021, LVAT 2020 m. balandžio 29 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-272-502/2020 tiesiogiai taikyti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktai. Tuo metu Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. lapkričio 27 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-915/2014 konstatuotas šioje byloje aktualus Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto pažeidimas.

Aktuali konstitucinė doktrina

60. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“. Konstitucijos 33 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „piliečiai turi teisę dalyvauti valdant savo šalį tiek tiesiogiai, tiek per demokratiškai išrinktus atstovus, taip pat teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą“.

61. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad iš įvairių Konstitucijos nuostatų – normų ir principų, be kita ko, iš Konstitucijos 33 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad piliečiai turi teisę lygiomis sąlygomis stoti į valstybės tarnybą, kyla konstitucinis valstybės tarnybos skaidrumo principas. Valstybės tarnybos skaidrumas yra būtina prielaida neįsigalėti korupcijai, protekcionizmui, vienu asmenų diskriminavimui ir privilegijų teikimui kitiems, užkirsti kelią piktnaudžiavimui valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe (2019 m. gruodžio 19 d. nutarimas).

62. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad iš Konstitucijos, be kita ko, jos 5 straipsnio 3 dalies nuostatos, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, 33 straipsnio 1 dalies, konstitucinės valstybės tarnybos sampratos, konstitucinių valstybės tarnybos skaidrumo, viešumo principų, kyla valstybės pareiga imtis visų įmanomų priemonių, kad būtų užkirstas kelias korupcijai ir piktnaudžiavimui valdžia valstybės tarnyboje (2019 m. balandžio 18 d., 2019 m. gruodžio 19 d. nutarimai). Valstybės tarnyba yra valstybės tarnautojų profesinė veikla, susijusi su viešojo intereso garantavimu; valstybės tarnyboje viešasis interesas turi dominuoti privačių interesų atžvilgiu; valstybės tarnyboje turi būti išvengta viešųjų ir privačių interesų konfliktų, neturi būti sudaroma prielaidų tokiems konfliktams kilti; valstybės tarnybos teikiamos galimybės negali būti naudojamos asmeniniam pasipelnymui (2004 m. gruodžio 13 d., 2015 m. lapkričio 4 d., 2019 m. gruodžio 19 d. nutarimai).

63. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – universalus principas, kuriuo grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija. Konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus konstitucinis principas, apimantis daug tarpusavyje susijusių imperatyvų. Šis principas atskleidžiamas, atsižvelgiant į įvairių kitų konstitucinių principų turinį. Konstitucinis Teismas 2019 m. gruodžio 19 d. nutarime priminė, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris suteiktų galimybę teisinių santykių subjektams žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, kad jie galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus (2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas). Pagal šį konstitucinį principą teisės normos turi būti nustatomos iš anksto (2004 m. gruodžio 13 d., 2017 m. kovo 15 d. nutarimai), turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna (2004 m. gruodžio 13 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai), įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas (2011 m. gruodžio 22 d., 2019 m. balandžio 16 d. nutarimai).

64. Konstitucinis Teismas 2019 m. gruodžio 19 d. nutarime pripažino, kad Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 5 straipsnis tiek, kiek jame nenustatyta asmenų, dirbančių viešosiose įstaigose ar asociacijose, kurios gauna lėšų iš Lietuvos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir fondų, ir turinčių administravimo įgaliojimus, privačių interesų deklaracijos pateikimo tvarka, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui. Šiame nutarime Konstitucinis Teismas konstatavo, kad įstatymų leidėjas, Įstatymo 5 straipsnyje nenustatęs asmenų, dirbančių viešosiose įstaigose ar asociacijose, kurios gauna lėšų iš Lietuvos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir fondų, ir turinčių administravimo įgaliojimus, privačių interesų deklaracijos pateikimo tvarkos, nesilaikė iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančios pareigos nustatyti aiškią tokių interesų deklaravimo tvarką, kad asmenys žinotų, ko iš jų reikalauja teisė, ir galėtų, deklaruodami privačius interesus, savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, taip pat iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir vidinės darnos imperatyvų.

Abejonė dėl Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos

65. Nagrinėjamoje byloje VTEK nustatytas Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 11 straipsnio 1 ir 2 dalių pažeidimas siejamas su tuo, kad pareiškėjas A. V., būdamas sveikatos apsaugos ministru, pasirašė atitinkamus įsakymus, kurie nulėmė tai, jog Kauno klinikos (kur gydytoja onkologe radioterapeute dirba pareiškėjo sutuoktinė) gavo finansavimą

spindulinės terapijos paslaugų plėtrai, konkrečiai – įsigyti linijinį greitintuvą. Kaip pabrėžia VTEK, ginčijamu sprendimu „Komisija nekvestionuoja Kauno klinikų vykdyto projekto tikslingumo“ (VTEK sprendimo 12 psl.). VTEK ginčijamame sprendime nurodo, kad „A. V. sutuoktinė, eidama gydytojos onkologės radioterapeutės pareigas Kauno klinikose, neabejotinai savo veikloje pacientams gydyti naudoja Kauno klinikose veikiančius linijinius greitintuvus.“ (VTEK sprendimo 14 psl.).

66. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytos valstybės tarnyboje dirbančių asmenų pareigos. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, dalis Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų pareigų yra pakankamai detalios, leidžiančios konkrečiu atveju vertinti asmens atitiktį Įstatymo reikalavimams. Pavyzdžiui, Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, kad viešųjų interesų viršenybei užtikrinti deklaruojantys asmenys privalo nesinaudoti tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti. Tokia Įstatymo nuostatos formuluotė yra pakankamai aiški, leidžianti konkretų asmens elgesį vertinti, atsižvelgiant į tai, ar jis pasinaudojo tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti. Tokias aplinkybes pagrįsti turi Komisija (be kita ko, laikydamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų, o nuo 2020 m. lapkričio 1 d. – atitinkamų Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų).

67. Nagrinėjamoje byloje aktualaus Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto kalbinė išraiška yra „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra“. Analizuojant Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto (teisinio teksto) teiginius, galima identifikuoti aktualią norminančią informaciją, t. y. įtvirtintus konkrečius elgesio modelius (teisės normas). Šiuo aspektu Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą galima vertinti, kaip išskiriantį du elgesio modelius, atskiriamus jungtuku „ir“: pirma, „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto“ (pirmoji norma); antra, „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ (antroji norma). Analizuojamos Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos kalbinė išraiška išplėstinei teisėjų kolegijai neleidžia daryti vienareikšmės išvados, kad jungtukas „ir“ turi būti suprantamas kaip kumuliatyviai sąlygas pažeidimui nustatanti kalbos dalis. Taigi, Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintos dvi atskiros normos, kuriose įtvirtintos dviejų galimų Įstatymo pažeidimų sudėtys. Išplėstinė teisėjų kolegija toliau atskleidžia abiejų išskirtų normų turinį.

68. Pirmosios Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto normos atveju normos adresatas – valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo – įpareigojamas „teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto“. Šios normos taikymui aktualios Įstatyme apibrėžtos ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje plėtojamos „interesų konflikto“, „privatųjų interesų“, „viešųjų interesų“ sampratos. Remiantis Įstatymo 2 straipsnio 4 dalimi (2001 m. balandžio 10 d. įstatymo Nr. IX-244 redakcija) interesų konfliktas – situacija, kai valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo, atlikdamas pareigas ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais. Pagal Įstatymo 2 straipsnio 2 dalį (2008 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. X-1667 redakcija) privatūs interesai – asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, (ar jam artimo asmens) asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant tarnybines pareigas. Kaip matyti iš privataus intereso apibrėžimo, esminiu elementu, siekiant pagrįsti privačių interesų buvimą, yra asmeninio (turtinio ar neturtinio) suinteresuotumo buvimas. Remiantis Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi (2008 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. X-1667 redakcija) asmeninis suinteresuotumas – valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens (ar jam artimo asmens) moralinė skola, moralinis įsipareigojimas, turtinė ar neturtinė nauda arba kitas panašaus pobūdžio interesas.

69. Taigi, taikant Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto normą „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto“ būtina nustatyti interesų konfliktą ar jo regimybę, atitinkamai pagrindžiant privataus intereso ir asmeninio suinteresuotumo buvimą konkrečioje situacijoje. Pagrindus šiuos elementus, būtina atkreipti dėmesį į aptariamoje normoje esančią konstrukciją „teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis“. Ši formuluotė atskleidžia aptariamą normos dispozicijos blanketiškumą, teikiant nuorodą į „teisės aktų nustatytą tvarką ir priemones“, kaip asmuo turėtų „vengti interesų konflikto“.

70. Iš plėtojamos Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos matyti, kad toks aptariamoms normoms blanketiškumas aiškinamas kaip pareiga Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto pažeidimą sieti su kitomis teisės normomis, patvirtinančiomis ar paneigiančiomis veikos priešingumą teisei (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. spalio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1566/2013). Įstatymo 3 straipsnis įtvirtina asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, prievolę nešališkai atlikti savo tarnybines pareigas. Asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, nešališkumą turėtų užtikrinti konkrečių taisyklių, įtvirtintų Įstatymo 11 straipsnyje (pareiga nusišalinti) laikymasis (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-554-602/2018). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytos prievolės nesilaikymas aiškinamas kaip lemiantis kitų Įstatymo nuostatų (kitų teisės aktų) pažeidimą (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. vasario 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-376-629/2020).

71. Taigi, taikant Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto normą „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto“, nustačius interesų konfliktą ar jo regimybę, būtina identifikuoti konkrečias priemones, kurių turėjo laikytis asmuo. Nagrinėjamos bylos atveju tokios priemonės – Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalys, kuriomis konkrečiai nustatoma, kaip turi elgtis asmuo, patekęs į interesų konfliktą ar esant tokiai rizikai. Remiantis Įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje asmeniui draudžiama dalyvauti (paveikti) priimant sprendimus, kurie sukelia interesų konfliktą, o remiantis Įstatymo 11 straipsnio 2 dalimi – jam kyla pareiga informuoti kitus asmenis apie esamą interesų konfliktą ir nusišalinti nuo tolesnio dalyvavimo, sprendžiant tokį klausimą

72. Pereinant prie antrosios Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatoje įtvirtintos normos „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ būtina pabrėžti, kad šios normos dispozicija nėra blanketinė, pati norma formos prasme yra išbaigta. Tačiau normos turinys kelia išplėstinei teisėjų kolegijai abejonę dėl jos atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui. Aptariamoms normoms taikymo atveju normos adresatui nėra iki galo aišku, kaip įgyvendinti normos dispozicijoje įtvirtintą elgesio modelį. Kaip matyti iš normos formuluotės, vienintelis šios normos pažeidimą identifikuojantis kriterijus (liepiamoji normos dispozicija) – elgtis taip, kad nekiltų abejonių, kad konkrečiu atveju yra interesų konfliktas. Tokia dispozicijos formuluotė sieja pažeidimą su subjektyviu situacijos vertinimu – priklausomai nuo to, ar asmeniui kyla / nekyla abejonė, kad yra interesų konfliktas, gali būti konstatuojamas pažeidimas dėl Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto pareigos nesilaikymo. Toks teiginys, būdamas išsamus kalbiniu požiūriu, laikytinas nesavarankišku norminiu aspektu, kaip nepateikiantis teisės normos statusui būtino informacinio minimumo.

73. Kaip matyti iš Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto normos „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ formuluotės, šioje normoje neįtvirtintas reikalavimas konstatuoti „interesų konflikto“ (atitinkamai, „privataus intereso“ ir „asmeninio suinteresuotumo“). Aptariamoms normoms dispozicija nėra blanketinė – joje nėra pateikiama nuoroda į „teisės aktų nustatytą tvarką ir priemones“, kaip yra Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto normos „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto“ atveju. Nesant normos dispozicijos blanketiškumo, normos adresatui nėra aišku, su kokiais faktais ar aplinkybėmis siejamas minėtos normos pažeidimas. Nei Įstatyme, nei kituose teisės aktuose nėra pateikiama konkreti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintos pareigos „<...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ sudėtis.

74. Nagrinėjamos bylos kontekste ypač svarbu pabrėžti, kad nuo Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto aiškinimo priklauso VTEK sprendimu nustatytos pažeidimo sudėties turinys. Byloje pareiškėjas ginčija asmeninio suinteresuotumo elemento pagrindimą, teigdamas, kad VTEK iš esmės nepagrindė jo (sutuoktinės) asmeninio suinteresuotumo – būtino Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalių pažeidimo požymio. Tačiau Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto norma „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ nesudaro pagrindo konkrečiai vertinti, ar „interesų konfliktas“,

„privatus interesas“, „asmeninis suinteresuotumas“ yra būtini šios nuostatos pažeidimo požymiai.

75. Kaip matyti iš Konstitucinio Teismo praktikos, konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja reikalavimus įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris suteiktų galimybę teisinių santykių subjektams žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, kad jie galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisės normos būtų nustatomos iš anksto, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas būtų aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktuose nebūtų nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius (Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas).

76. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto norma „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ neleidžia normos adresatui numatyti, kokio elgesio iš jo tikimasi. Todėl nagrinėjamoje byloje kyla abejonė, ar Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog <...> [interesų] konfliktas yra“ atitinka iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančiam reikalavimui įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris suteiktų galimybę teisinių santykių subjektams žinoti, ko iš jų reikalauja teisė.

77. Atsižvelgiant į tai, kad išplėstinei teisėjų kolegijai kyla abejonių dėl ginčo teisiniam santykiams taikytino teisinio reguliavimo, byloje yra pagrindas atnaujinti administracinės bylos nagrinėjimą iš esmės, stabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra“ neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

Išplėstinė teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 81 straipsnio 9 dalimi, 100 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 101 straipsnio 3 punktu,

n u t a r i a:

Atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.

Kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų konflikto derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 3 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. įstatymo Nr. XI-2063 redakcija) 1 dalies 2 punkto nuostata „viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo <...> elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra“ neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

Bylos nagrinėjimą sustabdyti iki Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas išnagrinės pateiktą prašymą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Artūras Drigotas
Rytis Krasauskas
Rasa Ragulskytė-Markovienė
Arūnas Sutkevičius
Vaida Urmonaitė-Maculevičienė